

Nr 49

Utlåtande i anledning av väckt motion om inrättande av ett »kulturhistoriskt servitut».

Tredje lagutskottet har behandlat en inom riksdagens andra kammare väckt och till lagutskott hänvisad motion, nr 453, av herr *Wennerfors (h)*.

I motionen hemställes »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående inrättandet av ett 'kulturhistoriskt servitut'.»

De huvudsakliga skälen för yrkandet redovisas nedan.

Över motionerna har utskottet på sätt § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat utlåtanden från riksantikvarieämbetet och byggnadsstyrelsen.

Gällande bestämmelser

De bestämmelser som aktualiseras genom motionen återfinns främst i *lagen den 9 december 1960 om byggnadsminnen*, vilken trädde i kraft den 1 januari 1961. Enligt lagens bestämmelser kan byggnad, som bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick eller minnet av historiskt betydelsefull händelse och som med hänsyn härtill är att anse som synnerligen märklig, av riksantikvarien förklaras för byggnadsminne. Från lagens tillämpningsområde har dock undantagits byggnad som tillhör kronan eller som utgör fast fornlämning. Den gäller inte heller kyrkliga byggnader. Sådan förklaring som nyss sagts kan ges även mot ägarens bestridande. I samband med att byggnad förklaras vara byggnadsminne skall särskilda skyddsföreskrifter utfärdas (2 §). I dessa skall anges i vilka delar byggnaden inte får ändras och i vilka hänseenden och på vad sätt byggnadens ägare har att sörja för vården av byggnaden. Då så erfordras kan föreskrifterna även innehålla att området omkring byggnaden skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas. Föreskrifterna, som i görligaste mån skall utformas i samförstånd med byggnadens ägare och ägare av kringliggande område, får inte vara mer långtgående än som är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till byggnadsminnets kulturhistoriska värde. Om det är nödvändigt för att byggnaden skall vara till nytta kan riksantikvarien medge tillstånd till ändring av byggnadsminne. Försummar ägaren vården kan han föreläggas att vidta erforderliga åtgärder (4 §).

Med hänsyn till lagens tvångsmässiga föreskrifter har det ansetts nödvändigt att ägaren av byggnad som blir föremål för ingripande kan beredas ersättning av kronan för skada och intrång som åsamkas honom (5 §). Rätt

till ersättning föreligger om skyddsföreskrifterna medför sådan inskränkning i rätten att nyttja byggnad eller område att ägaren kan förfoga däröver endast på sätt, som står i uppenbart missförhållande till dess tidigare värde.

Bestämmelser till skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse finns även i *byggnadslagen den 30 juni 1947* och *byggnadsstadgan den 30 december 1959*. Enligt 86 § byggnadslagen kan byggnadsförbud meddelas för område, som inte ingår i stadsplan eller byggnadsplan och som äger betydelse med hänsyn till förefintlig från historisk eller konstnärlig synpunkt värdefull bebyggelse. Sådant förbud innebär att nybyggnad inom området inte får företas utan tillstånd av myndighet. Härigenom kan man få erforderlig kontroll över att bebyggelsen utformas under hänsynstagande till omgivningen. Undantaget för områden som ingår i stadsplan eller byggnadsplan betingas av att redan vid planläggningen hänsyn skall tas till sådana intressen som 86 § byggnadslagen avser att tillgodose. Vid uppgörande av planer för bebyggelse — regionplaner, generalplaner, stadsplaner och byggnadsplaner — skall nämligen enligt 9 § byggnadsstadgan tillses att sådan bebyggelse som har särskilt värde ur historisk eller kulturhistorisk synpunkt såvitt möjligt bevaras. Vad beträffar de särskilda byggnadsföretagen finns i 38 § byggnadsstadgan en bestämmelse om att byggnad av större värde ur historisk, kulturhistorisk eller konstnärlig synpunkt inte får förvanskas vare sig genom arbeten på själva byggnaden eller genom bebyggelse i grannskapet. Över iakttagandet av denna bestämmelse tillkommer det i första hand byggnadsnämnden att vaka.

I *lagen den 12 juni 1942 om fornminnen* ges noggranna skyddsbestämmelser beträffande fasta fornlämningar av alla slag. Till sådan fornlämning är att hänföra lämningar av byggnadsverk tillhörande vissa i lagen uppräknade kategorier, d. v. s. hela den grupp av minnesmärken, som sammanfattas under benämningen ruiner. För att en byggnad, som tillhör någon av de i fornminneslagen uppräknade kategorierna av byggnadsverk utan att äga karaktären av ruin, skall betraktas som fast fornlämning kräves — med visst undantag — att den är övergiven. Undantaget avser märkliga färdvägar, vägmärken, broar och likartade anläggningar från forna tider.

Kungl. Maj:ts kungörelse den 26 november 1920 med föreskrifter rörande det offentliga byggnadsväsendet innehåller bestämmelser till skydd för byggnadsminnesmärken i statlig ägo eller under omedelbart statligt inseende samt för kyrkor, som av församling stadigvarande användes, jämte till dem hörande anläggningar.

I *ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932* med tillhörande tillämpningsbestämmelser är intagna detaljerade stadganden till skydd för prästgårdarnas kulturhistoriska värden.

Enligt 1 § *lagen den 12 maj 1917 om expropriation* må fastighet, som tillhör annan än kronan, exproprieras för bevarande av kulturhistoriskt synnerligen märklig byggnad eller synnerligen märklig fast fornlämning som

ej kan tryggas på annat sätt eller bereda erforderligt utrymme däromkring. Fråga om expropriation för detta ändamål må enligt 108 § väckas endast av riksantikvarien. Sådan expropriation må äga rum endast till förmån för kronan, kommun eller sådan förening eller stiftelse, vars huvudsakliga uppgift är ägnad kulturminnesvård och som kan på ett betryggande sätt ansvara för egendomen.

Förarbetena till byggnadsminneslagen

Motionen aktualiserar frågan om indelning av byggnadsminnena i två klasser alltefter graden av deras kulturhistoriska värde. Denna fråga diskuterades under förarbetena till byggnadsminneslagen. Byggnadsminnesutredningen föreslog sålunda (SOU 1956:26 s. 103 ff), att byggnadsminnena skulle efter graden av kulturhistoriskt värde indelas i två olika klasser med olika starkt skydd. Den första klassen avsågs omfatta sådana byggnader, vilkas nedrivning eller förvanskning skulle innebära en oersättlig förlust för vårt land. Dessa byggnader borde enligt utredningens mening åtnjuta ett så vitt möjligt ovillkorligt skydd, innebärande bl. a. förbud mot rivning. Den andra klassen föreslogs omfatta byggnader av sådant värde att det ur allmän synpunkt är önskvärt att de bevaras. De av utredningen för dessa byggnader föreslagna bestämmelserna syftade i främsta rummet till att ge ägaren möjlighet att erhålla erforderliga råd och anvisningar. Ägaren skulle emellertid också kunna åläggas viss vård av sitt byggnadsminne.

Förslaget vann icke departementschefens gillande. Han anförde bl. a. (prop. 1960:61 s. 40), att det inte syntes erforderligt att indela byggnadsminnena i olika klasser alltefter graden av deras kulturhistoriska värde. En sådan anordning var enligt departementschefens mening ägnad att både komplicera och fördyra förfarandet. Han ansåg vidare att det i praktiken torde vara vanskligt att verkställa en sådan gradering. Skydds föreskrifterna borde i stället få det innehåll, som omständigheterna i varje särskilt fall påkallade.

Till belysning av vad i motionen anförts om möjligheterna att med stöd av byggnadsminneslagen bereda skydd för byggnadsmiljöer må här återges följande uttalanden av Byggnadsminnesutredningen (s. 83 f.).

Det individuella kulturhistoriska värdet hos en byggnad skall enligt utredningens förslag vara avgörande för dess registrering som byggnadsminne. Det kan därför uppstå svårigheter, då det gäller att med stöd av lagen om byggnadsminnen skapa skydd för miljöer, där måhända endast någon enstaka byggnad har stort värde i och för sig. En byggnads eller byggnadsgrupps värde kan emellertid i vissa fall just genom läget och anknytningen till angränsande bebyggelse bliva ökat i sådan grad, att byggnaden eller byggnaderna bör förklaras för byggnadsminnen. Så som lagen föreslås konstruerad kan den däremot icke tillämpas på ett större område med växlande bebyggelse, vars huvudsakliga kulturhistoriska värde ligger i miljöbildningen.

Utredningen har ansett, att miljöskyddet — i fråga om bebyggelse inom planlagda områden — främst bör tillgodoses genom de i byggnadslagstiftningen intagna bestämmelserna.

Utredningen vill understryka den kulturhistoriska betydelsen av ett tillräckligt omfattande och effektivt miljöskydd. Likväl har utredningen icke ansett det förenligt med grundlinjerna i lagen om byggnadsminnen att ifrågasätta, att föreskrifterna för vården av byggnadsminne skulle kunna ges en vidare omfattning än som måste anses nödvändigt för byggnadsminnets bevarande på ett sätt, som svarar mot dess värde och karaktär. I vilken utsträckning föreskrifterna därvid kan komma att tillfredsställa önskemålen om ett vidare miljöskydd torde få bli beroende av överväganden från fall till fall. Den effektivaste vägen att, när så kräves, utbygga skyddet till att omfatta sammanhängande områden av kulturhistoriskt värde torde vara att väl utnyttja de möjligheter, som ges inom byggnadslagstiftningens ram.

Departementschefen förklarade sig dela utredningens uppfattning att miljöskyddet inte genom den aktuella lagstiftningen kunde tillgodoses i vidare mån än utredningen föreslagit (prop. s. 52). Departementschefen anförde vidare:

Det är naturligtvis ett önskemål av angelägnaste slag att kulturhistoriskt värdefulla miljöer så långt möjligt skyddas och bevaras. I allmänhet torde man väl kunna räkna med att såväl de statliga som de kommunala myndigheterna numera inser detta intresse och att de också handlar i överensstämmelse därmed. Vad i detta hänseende på sina håll ännu kan brista torde enligt min mening bäst kunna avhjälpas genom ökad upplysningsverksamhet, inriktad icke minst på de möjligheter som gällande byggnadslagstiftning erbjuder. Det förtjänar framhållas, att både länsstyrelse och byggnadsnämnd har till åliggande att vaka över att planläggning äger rum, där sådan erfordras, och att reglerna i byggnadslagstiftningen i övrigt tillämpas på ett riktigt och ändamålsenligt sätt. Att genom reformer på byggnadslagstiftningens område söka ernå en förstärkning av miljöskyddet anser jag icke för närvarande påkallat.

I sitt utlåtande i anledning av propositionen fäste tredje lagutskottet (1960:32 s. 37) uppmärksamheten på frågan om reformer på byggnadslagstiftningens område till förstärkning av miljöskyddet. Utskottet framhöll att verkan av byggnadslagstiftningens ifrågavarande regler borde följas med största uppmärksamhet och ansåg det inte uteslutet, att det framdeles kunde bli aktuellt att ta under övervägande frågan om sådan ändring i byggnadslagstiftningen, att den enskildes möjligheter att tillgodose miljöskyddet förbättrades.

Motionen

Motionären anför bl. a. att allmänna medel för tillgodoseende av ersättningsanspråk enligt 5 § byggnadsminneslagen är synnerligen begränsade och att som följd härav lagen måst tillämpas med största försiktighet. Även om allmänna medel i större omfattning än vad nu är fallet skulle ställas

till förfogande kommer dock med lagens målsättning huvudparten av de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och byggnadsmiljöerna att sakna lagligt skydd. Motionären nämner Stora Frösunda och Huvudsta i Solna som exempel på traditionsrika herresäten som, trots stor kulturhistorisk betydelse, knappast torde kunna sägas fylla fordringarna för byggnadsminnen. En översyn av lagen anses med hänsyn härtill vara önskvärd. I avvaktan på en sådan utredning synes enligt motionärens mening åtminstone vissa skyddsvärda objekt kunna räddas genom ett »kulturhistoriskt servitut». I princip skulle innebörden härav svara mot byggnadsminneslagens föreskrifter, men med den väsentliga skillnaden att fastighetsägaren inte skulle kunna framställa ersättningsanspråk gentemot det allmänna. Servitutet skulle fästas vid fastigheten och icke vid den aktuella ägaren. Med hjälp av ett sådant institut torde man, menar motionären, exempelvis beträffande sådana byggnader i kommunal ägo, som man gärna skulle vilja bibehålla men som anses för kostnadskrävande att sätta i stånd, kunna erhålla betryggande garantier för att byggnaden bibehålls om fastigheten överlåts till en enskild person, som åtar sig restaureringskostnader och framtida underhåll. Erfarenheten sägs ha visat, att dessa äldre boendemiljöer är mycket eftertraktade. Att på detta sätt kunna underlätta möjligheterna att skapa nya bostäder i gamla hus samtidigt som kulturhistoriskt värdefulla byggnader rustas upp och tillförsäkras vidare bestånd måste, anför motionären, ur många synpunkter hälsas med tillfredsställelse.

Remissvaren

Byggnadsstyrelsen menar att motionsförslaget bör närmare övervägas i samband med en blivande allsidig utredning rörande byggnadskulturvården. *Riksantikvarieämbetet* anser att det f. n. inte föreligger behov av en utredning angående ändring eller komplettering av gällande lagstiftning rörande skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Byggnadsstyrelsen förklarar sig vara medveten om de problem som motionen upptar till behandling och anför att styrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1967/68 understrukit behovet av en allsidig utredning av byggnadskulturvårdens ställning, avseende såväl den rättsliga regleringen som organisation och funktionsformer. I fråga om den rättsliga regleringen konstaterade styrelsen därvid det otillfredsställande i nuvarande förhållanden och framhöll att en ändamålsenlig utveckling av landets byggnadskulturvård förutsatte en grundlig reform av dess rättsliga reglering, som borde baseras på ett ingående studium av de faktiska processerna såväl inom planläggning och byggande som i fråga om byggnadskulturvårdens samlade verksamhet.

Inrättandet av ett sådant »kulturhistoriskt servitut» som motionären föreslagit kan enligt byggnadsstyrelsens mening vara väl värt att pröva i samband med den allsidiga utredning om byggnadskulturvården som otvivelak-

tigt är önskvärd. Tillsättande av en särskild utredning om ett kulturhistoriskt servitut skulle emellertid kunna innebära att en sådan allsidig utredning bleve uppdelad och onödigtvis försenad. Enligt byggnadstyrelsens mening bör sålunda det i motionen framförda förslaget närmare övervägas i samband med en blivande allsidig utredning i ämnet.

Riksantikvarieämbetet framhåller att ämbetet i samband med byggnadsminneslagens tillkomst gjorde en inventering av de byggnader i landet som ansågs vara av sådant värde att de borde kunna bli byggnadsminnen. Antalet uppgick vid en restriktiv bedömning till omkring ettusen. Av dessa har drygt etthundra hittills förklarats för byggnadsminnen. Fråga är enligt vad ämbetet anför väckt om byggnadsminnesförklaring av ytterligare ett hundratal byggnader. Antalet byggnadsminnesförklaringar per år beräknas komma att öka. En mindre restriktiv tolkning av begreppet »synnerligen märklig» i byggnadsminneslagens mening skulle, framhålls det, otvivelaktigt öka antalet objekt lämpade för byggnadsminnesförklaring och måhända komma att innefatta flertalet av de fastigheter och miljöer på vilka motionären syftar. Riksantikvarieämbetets kapacitet i fråga om personal medger f. n. inte en sådan ökning. Ämbetet avser emellertid att upprepa sin vid flera tillfällen framförda begäran om viss personalförstärkning för att möjliggöra en ökad verksamhet.

I remissvaret anförs fortsättningsvis att man sedan flera år har arbetat efter principer som i viss mån ansluter till motionärens förslag. Sålunda har inte sällan frivilliga överenskommelser träffats med fastighetsägare om att byggnader utan att förklaras för byggnadsminnen skall vårdas på ett ur kulturhistorisk synpunkt riktigt sätt. Ämbetet har därvid i vissa fall haft möjlighet att med statsmedel eller medel som Vitterhetsakademien ställt till förfogande understödja restaureringsarbeten. För att tillgodose behovet av skydd för den i motionen berörda kategorin av kulturhistoriskt värdefulla byggnader har det emellertid visat sig mest effektivt att lita till påverkan av fastighetsägarna och den allmänna opinionen genom råd, upplysning och propaganda. I denna rådgivande och upplysande verksamhet deltar främst landsantikvarierna men även representanter för andra organ, vilka har med byggnadsvård eller samhällsplanering att göra. Ämbetet är av den uppfattningen att denna upplysnings- och rådgivningsverksamhet bör intensifieras.

Ämbetet erinrar om att byggnadsminnesutredningen i betänkandet SOU 1956: 26 föreslog att byggnadsminnena skulle indelas i två klasser alltefter graden av deras kulturhistoriska värde men att departementschefen i prop. 1960: 161 uttalade bl. a. att det inte syntes erforderligt med en klassindelning, som var ägnad att komplicera och fördyra förfarandet och som f. ö. torde vara vanskelig att i praktiken verkställa. De erfarenheter riksantikvarieämbetet gjort under de år byggnadsminneslagen varit i kraft har, sägs det i remissvaret, i huvudsak bekräftat riktigheten av uttalandet.

Det föreslagna »kulturhistoriska servitutet» synes, anför ämbetet, icke kunna inordnas under begreppet servitut enligt lagen den 14 juni 1907 om servitut. I begreppet servitut ligger visserligen tanken att förhållandet skall vara av bestående karaktär men också möjligheten att efter överenskommelse mellan intressenterna bringa servitutsförhållandet att upphöra. Om ett »kulturhistoriskt servitut» skulle regleras genom särskild lagstiftning synes medverkan av myndighet ofrånkomlig. Det tidigare avvisade förslaget om klassindelning av kulturhistoriska byggnader skulle då åter bli aktuellt. Skulle åter det »kulturhistoriska servitutet» helt vara beroende av frivillig överenskommelse torde man svårligen kunna undvika att det genom en ny överenskommelse bringades att upphöra. Någon säkerhet för byggnadens framtida bevarande skulle således ej kunna erhållas på detta sätt.

Riksantikvarieämbetet tillägger, att de sex år byggnadsminneslagen varit i kraft inte givit tillräcklig erfarenhet för att läggas till grund för ny lagstiftning i ämnet. I vart fall kan de eventuella bristerna i lagstiftningen, sedda mot bakgrunden av de övriga möjligheter den kulturminnesvårdande myndigheten äger, inte anses vara sådana att några omedelbara lagstiftningsåtgärder erfordras. Vad som i dagens läge framstår som önskvärt är en viss personalförstärkning för att riksantikvarieämbetet skulle kunna intensifiera verksamheten med nya byggnadsminnesförklaringar samt upplysning och rådgivning till allmänheten. Vidare måste ett statsanslag lämnas för utgivande av ersättning jämlikt 5 § byggnadsminneslagen till ägare av byggnad som efter en byggnadsminnesförklaring skulle få sin förfoganderätt till byggnaden avsevärt kringskuren. Något sådant anslag har ännu ej lämnats.

Riksantikvarieämbetet anför sammanfattningsvis att man i och för sig hyser den största uppskattning av det intresse för en förbättring av byggnadsminnesvårdens resurser, varom motionen bär vittne. Ämbetet anser emellertid inte att behov f. n. föreligger för en utredning angående ändring eller komplettering av gällande lagstiftning rörande skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Det syfte motionären önskar nå bör i möjligaste mån främjas genom den upplysnings- och rådgivningsverksamhet ämbetet redan bedriver. Resurserna i detta hänseende bör ökas genom en viss personalförstärkning och uppförande på ämbetets stat av ett anslag för utgivande av ersättning till ägare av byggnadsminnen. Härigenom kommer föreskrifterna om byggnadsminnesförklaring av fastighet enligt 1 § byggnadsminneslagen att kunna ges en mindre restriktiv tolkning och möjligheterna att tillämpa den nuvarande lagstiftningen att vidgas.

Offentlig utredning

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 mars 1965 har sakkunniga tillkallats för att verkställa utredning rörande museiväsendet och verksam-

het med riksutställningar (1965 års musei- och utställningssakkunniga). De för utredningen ursprungligen givna direktiven (1966 års riksdagsberättelse s. 281 ff.) synes sakna intresse i detta sammanhang. Den 17 mars 1967 har emellertid utredningen erhållit *tilläggsdirektiv* som kan bli av betydelse för den aktuella frågan. Härom må nämnas följande.

Riksdagen har under vårsessionen innevarande år fattat beslut om delning av byggnadsstyrelsen från och med den 1 juli 1967 i två verk, ett för byggande och fastighetsförvaltande verksamhet och ett för plan- och byggnadsväsendet (prop. 1967: 61, SU 108, rskr. 268). I samband därmed har styrelsens kulturhistoriska byrå till sin huvuddel överförts till riksantikvarieämbetet. Överflyttningen av den kulturhistoriska byrån är emellertid inte att anse som definitiv. Ett slutligt ställningstagande till vilken myndighet som skall svara för de uppgifter som byrån handlagt har nämligen ansetts kräva en närmare undersökning av syftet med samhällets kulturminnesvård och hur vården skall organiseras (prop. s. 32). Även i övrigt har från skilda håll frågor rörande kulturminnesvårdens organisation aktualiserats på sådant sätt att särskild utredning befunnits erforderlig. Utförandet av ifrågasvarande undersökning har uppdragits åt 1965 års musei- och utställningssakkunniga genom nämnda tilläggsdirektiv den 17 mars 1967 (jfr prop. 1967: 64 s. 6).

Utskottet

Enligt 1960 års byggnadsminneslag kan byggnad i vissa fall av riksantikvarien förklaras för byggnadsminne. Förutsättningen härför är att byggnaden bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick eller minnet av historiskt betydelsefull händelse och att den med hänsyn härtill är att anse som synnerligen märklig. I samband med att sådan förklaring ges skall meddelas särskilda skyddsföreskrifter som syftar till att bevara byggnaden för framtiden. Medför föreskrifterna mera avsevärda inskränkningar i ägarens möjligheter att utnyttja byggnaden kan ersättning för skada och intrång utgå av statsmedel.

Motionen II: 453 av herr Wennerfors syftar till att finna en form, som underlättar bevarandet av sådana kulturhistoriskt värdefulla byggnader, som inte uppfyller kravet enligt byggnadsminneslagen att vara synnerligen märkliga men som likväl anses böra bevaras. Instrumentet härför skulle vara ett »kulturhistoriskt servitut», knutet till den aktuella fastigheten och innebärande skyldighet för ägaren och blivande ägare att vårda byggnaden på ett kulturhistoriskt riktigt sätt. Vårdnadsplikten skulle dock inte grunda någon rätt till ersättning av det allmänna. Motionären hemställer, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående inrättandet av ett sådant kulturhistoriskt servitut.

Utskottet har liksom motionären uppfattningen att det i landet finns många byggnader som är väl värda att bevara för framtiden, fastän de inte uppfyller de högt ställda krav som byggnadsminneslagen uppställer för att byggnad skall förklaras för byggnadsminne. I många fall torde det också genom frivilliga insatser från olika håll vara sörjt för att sådana byggnader fortlöpande underhålls och vårdas. I andra fall lägger brist på medel eller andra omständigheter hinder i vägen för ett tillfredsställande underhåll. Då sådant eftersätts går förfallet ofta snabbt och en värdefull byggnad kan på kort tid skadas så att restaurering inte blir möjlig. Problemet gäller sålunda till stor del frågan hur man skall kunna skapa garantier för att vården och underhållet av sådana byggnader inte eftersätts. Om det är möjligt att komma till rätta därmed efter de linjer som motionären skisserat kan inte bedömas utan närmare utredning. Uteslutet är emellertid icke att man i vissa fall redan med gällande lagstiftning kan tillfredsställande lösa sådana problem som motionären antytt genom överenskommelse mellan kommun och enskild person som säkerställes genom penninginteckning. Oavsett hur bestämmelserna utformas synes det dock vara ofrånkomligt att anordna någon form av kontroll, om bestämmelser på området skall bli till verklig nytta. En sådan kontroll kräver sannolikt betydande insatser av sakkunnig personal och därmed också kostnader. Riksantikvarieämbetet har beträffande personalläget i sitt remissvar framhållit att redan en intensifiering av verksamheten med byggnadsminnesförklaringar kräver ökad personal. Det är härvid att märka att av de cirka ettusen byggnader som vid en restriktiv bedömning ansetts vara av sådant värde att de borde kunna bli byggnadsminnen har hittills endast drygt etthundra förklarats vara sådant minne medan fråga väckts beträffande ytterligare ett hundratal byggnader.

Ehuru motionsförslaget såvitt nu kan bedömas således inte är invändningsfritt anser utskottet i likhet med byggnadsstyrelsen att det kan vara värt att pröva. Frågan är dock inte av sådan vikt att den motiverar en särskild utredning utan den bör tas upp i annat sammanhang. Ett lämpligt sådant synes kunna erbjuda sig exempelvis i samband med den utredning rörande kulturminnesvårdens syfte och organisation som enligt vad ovan nämnts redan pågår eller den utredning rörande byggnadskulturvårdens rättsliga reglering, som av byggnadsstyrelsen påyrkats.

Vad utskottet anfört torde böra ges Kungl. Maj:t till känna.

Utskottet får hemställa

att riksdagen i anledning av motionen II: 453 i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 25 oktober 1967

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson (fp), Göran Karlsson (s), Erik Jansson (s), Nils-Eric Gustafsson (cp)*, Åkesson (fp), Herbert Larsson (s), fru Landberg (s)* och herr Svenungsson (h);

från andra kammaren: herrar Levin (s), Johansson i Torp (s), Nyberg (fp), fru Torbrink (s), herrar Grebäck (cp), Hedin (h), Persson i Tandö (s) och Tobé (fp)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.